

روابط بخش برق با سایر بخش‌های اقتصادی : تحلیل داده - ستاده

داود منظور - سعید شوال پور آرانی
manzoor@isu.ac.ir

واژه‌های کلیدی: پیوند پیشین و پسین، جدول داده-ستاده، ضریب تکاثر تولید، بخش برق، ارزش افزوده

چکیده

این مقاله به بررسی نقش و جایگاه بخش برق در میان بخش‌های مختلف اقتصادی و بررسی میزان ارتباط آن با سایر بخش‌ها با استفاده از تحلیل داده - ستاده می‌پردازد. شاخص پیوند پسین و پیشین هیرشمن - راسموسن نشان می‌دهد رتبه بخش برق از جهت نیاز به ستانده سایر بخش‌ها و تامین نهاده مورد نیاز دیگر بخش‌ها در بین ۶۴ بخش مورد مطالعه به ترتیب ۲۷ و ۱۷ می‌باشد. بخش برق از منظر روابط پیشین در میان سایر زیربخش‌های انرژی در جایگاه اول ایستاده است و از منظر روابط پسین پس از بخش‌های زغالسنگ، بنزین و گازوئیل بالاترین اهمیت را در تامین نیاز بخش‌های اقتصادی به انرژی داراست. صنایع آلومینیوم، ساخت کانیهای فلزی، سیمان، گچ و آهک، ساخت محصولات آهنی و فولادی و بخش آب از نظر اثرپذیری از رشد ارزش افزوده بخش برق در رتبه‌های اول تا پنجم قرار دارند و در مقابل حمل و نقل جاده‌ای بار، خدمات مالی، بیمه و بانک، راه آهن، جنگلداری و خدمات آموزش عمومی کمترین تاثیر را از افزایش ارزش افزوده بخش برق می‌پذیرند. افزایش ارزش افزوده بخش برق بالاترین تاثیر را بر ستانده بخش صنعت بر جای می‌گذارد. بخش برق در میان سایر زیر بخش‌های انرژی دارای بالاترین

ضریب تکاثر تولید می‌باشد به گونه‌ای که هر یک ریال افزایش در تقاضای نهایی این حامل انرژی، تولید همه زیربخش‌های اقتصادی را نزدیک به ۲ ریال افزایش می‌دهد. پس از بخش برق بخش‌های گازوئیل، نفت سفید و بنزین از ضرایب تکاثر بالاتری برخوردارند ولی در مجموع مقدار ضرایب تکاثر زیربخش‌های مختلف انرژی تفاوت قابل ملاحظه‌ای با یکدیگر ندارد.

مقدمه

بخش برق بدون شک یکی از بخش‌های کلیدی در فرایند رشد اقتصادی است و توسعه این بخش، یکی از معیارهای اساسی بهبود رفاه و سطح زندگی ملتها به شمار می‌آید. توجه به مصرف سرانه برق به عنوان یکی از مولفه‌های شاخص توسعه انسانی^۱ (HDI) و نماگرهای توسعه جهانی^۲ (WDI) نشان از اهمیت آن در تعیین میزان توسعه یافتگی کشورهای مختلف دارد. بر اساس گزارشات بانک جهانی در حال حاضر رتبه ایران از نظر شاخص HDI از میان ۱۷۷ کشور دنیا ۹۹ می‌باشد این در حالی است که از نظر مصرف سرانه برق در رتبه ۷۵

^۱ - Human Development Index

^۲ - World Development Indicators